

سال: ۱

تاریخ تاسیسی: ۱۵ شعبان المعظم ۱۳۴۳

شماره: ۹

نونه مردد سید صالح الدین از تبریز
مربز ارشد سید کرم کرم تبریز

کوردستان دیاری

هدیه کوردستان

هفته ی جاری به کوردی و عربی و تورکی درته چی

صاحب امتیاز و مدیر مسؤل: صاحبقران زاده

مدیر اداره

رشید شوقی

صالح محمد

۲۸ ایلول ۱۹۲۵ - ۱۳۴۱

دوشه مو

۹ ربیع الاول سنة ۱۳۴۴

اعتذار - تکا

له‌م بینه دا کاغذمان لی‌برا، توشی نخوشی بوین، چاپخانه‌مان کوی. له‌برامه‌ام ژماره له‌میه‌ادخوی درنه‌چو، پاش‌که‌وت، هر‌بو‌ایمه‌وانه‌بو، امه‌بو‌هو، جرائد و صحائف روی داوه، هر‌وک له‌ژماره‌ی ششم عرضمان کردبو که یاری‌ام سال هزار لایره‌یه، له‌م پاش‌که‌وتته‌گر یاران دیاری کردستان ضرریان لی‌ناکه‌وی. حقوبان محروظه، تماشای قصورمان نه‌کن. لی‌مان بو‌رن.

حسین کنعان پاشای بدرخان

جناب حسین پاشا که له‌م ژماره‌یه رسمی نشان عالم مطبوعات و امت دراوه کوری بدرخان پاشای حکمدا راخیر بو‌طانه. پایتخت حکومت بو‌طان جزیره‌بو، ایستایش قبه‌وانه‌فاض حشمت و دبده‌سلطنت و حکومت بدرخانیان له‌جزیره، له‌کنه‌ار آو دجله، له‌دامین چای جوادی حمرته‌کش و آواته‌خوازایام گذشته و سرنجویی ملت کورده.

حسین پاشا له‌تاریخ ۱۲۷۵ هجری له‌جزیره‌ی کربلا، له‌قبیله‌هاتوته‌دنیا. اولاً؛ له‌مال باوکی درسی له‌ماموستای تاییه‌کاری ورکرتوه. له‌پاش‌وفات باوکی چوو ته‌اعدادی شام، فقط مدت مکتبی تو‌او نکرده و درچوووه. له‌مخاربه‌ی روسیه‌عمری نوزده‌سال بو، له‌سر آرزو و استدعای خوی حکومت عثمانیه‌اذنی داوه، رویشتوه بو‌ادنه. له‌وی سه‌هزار وینج‌صد کورد ازای کو کرده ته‌وه و چوه بو‌مخاربه‌ی روس، له‌مخاربه‌کلی بی‌آواته‌وغسا کارانه‌شری کرده؛ خوی له‌سه‌وچارار لاهه بر بندار بو، له‌کور دکان لایبی سه‌هزار کس شهید بو.

حسین پاشا به‌حسب امه‌ی که زوت و سامان باو باپیری له‌طرف حکومت عثمانیه‌گیربو، به‌غیر نمره‌ی سعی و غیرت خوی مدار همیشه و حیاتی نه‌مابو، مقابل ام‌خدمت و فداکاری به‌ی حکومت هیچ لطف و معاونتی له‌حق نکرده، له‌برامه‌مچور بو به‌ادعا و احترام حصه‌ارشی‌سه‌ی خوی وله‌تک عثمان پاشای برای چوو ته‌وه کوردستان.

فقط سلطان حمید که وتونه‌وهم ووسوسه، امر دراوه که جبراً اعاده‌ی استانبول بگری. کلی طابور مأمور اخذ و گرفتنی دین، هیچ‌بان پی‌ناگری، نهایت بحری پاشای برای اقامی دگا، به‌ارزوی خوی شه که ریته‌وه استانبول. له‌استانبول نفی دکن بو شام، داخل ولایت شام له‌چند قضاایک دنی به‌قامقام، له‌بیزیکار دنی به‌متصرف «لمنی» له‌بووه تحویل «انطالیه» دگری؛ به‌حسب حمیت و غیرتی توشی‌غرض و نفسانیت فرید پاشای ارنا وود دنی و عزرا، دگری. له‌پاش مدتی بو «یوزغاد» تعیین دگری. له‌یوزغاد به‌عدل

حضرة صاحب السموالمرحوم (حسین گنغان پاشا) بدرخان

• اقرأ مقال مشاهیر الاكراد المنشور فی هذا العدد •

مرحوم « حسین گنغان پاشای گوری بدرخان پاشا » ی حاکم

هره نهایت حکومت بوطان، رجهی حالیشی لهم ژماره به نوسراوه

سماحه الزعيم السيد محمد صدر الدين عضو مجلس الاعيان المحترم
له اعضای مجلس اعيان سماحت آب السيد محمد صدر الدين، له سر آمدان عراق واجله
علماء جعفری به

ومهروتي ، به غيرت وهمني جلب قلوب ملت دگا له نظر خلاقاگلي كهوره وخوشه ويست دښي ، فقط له و
 روزانه له استانبول رضوار پاشاي شهراميني دكوژري ، له سرام وقعه به وك همو بدر خاينان تر نه ميش نفي
 نابلس دكري ، له وېش فرید پاشا له يقه ي نايته وه ، مقابل مراليه يكي آلتون له سر تعليمات فرید پاشا ،
 متصرف له حق حسين پاشا ژورنالليك دنبري ، له سرام ژورنال له ده ي نير بو د طائف ، له وې مؤيداً
 قلمه بند دښي .

هنا اعلان مشروطيت ام ذاته بي كناهه له واوطه به كه مدحت پاشاي تيا حبس دښي ود كوژري ،
 له وحجره تاريخي به محبوس دښي

له سر اعلان مشروطيت حسين پاشايش دچي ، وه خلك پاك اجدادي ، له سر د دادښي . له وې
 كاي خدمت حكومت دگا ، له محاربه ي بالقار به چل هزار تفنگچي كورد آرزو واستدعاي اشترك
 محاربه دنويني ، فقط حكومت اذني نادا وهيج معاونت و تسهيلات نانوښي . لي دكړنه شېبه ، ايانه وې
 له كوردستان دوري بخته وه ، نه يكن به متصرف قبر شهر . له بري و ناتواني معذرت دخوازي ، له و
 وقته دا درويش چي ايكي له حكومت عاصي دښي . حكومت حسين پاشا دگا به مأمور تسكين و اطاعت
 اوتاره ، له سفره دا نا داغ دكوي ، حسب اللزوم عملياتي دكن له تسيجه عمليات له تاريخ ۱۳۳۱
 هجري به رحمت خوا دچي وله ناو قهرې پايان روح بر بندري تسليم ابديت دښي .

سلطان صلاح الدین ایوبی

ماقبلې له ژماره ی ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، نوسراوه

۶

لاکن شیخ عیسیٰ هکاری که له خیر خواهان و فداکاران حضرت صلاح الدین بو
به شمیر زبان و بلاغتی امانه ی هینایه سرری، هتا جواب له سلطان نورالدین زنگی
پیتوه بی دنک و چاره روان بون ...

سلطان نورالدین له دلا بهم مامور رپته ممنون نه بو، فقط بو بچی هینان مقاصدی ؟ له
مصر ایکی وک صلاح الدین زور لازم بو. له پاش تختی تی فکرین وورد بونه وه جواب موافقتی
نوسی، توجیه خلیفه ی فاطمه ی قبول کد. جناب صلاح الدین کل حولی دابارکی بی تی
وپی خانه جی می خوی و خوی له دغدغه و هر ای ام منصب اقباله نجات بدا، فقط بوی نه چوه سر
حضرة صلاح الدین هر چنډ له سر که ران و دوزینه ره ی اقبال و درات خوی نه بو
ودا ما کر بزی نه کد، فقط که قدر کیشایه سر قدر و منزل خوی تی فکری، به تواری حق
وظیفه و ماموریتی هینایه پیش چاری. له تاریخ ۵۶۴ هجری جناب صلاح الدین بهم ترجه
له جی شیرکوه مامی منصب نیابتی احراز کد، بوبه زپر. له ژیر مسؤلیت خوی
بوخوی، قدر خستی به سر ایش و تدبیر ...!

زمان و وجدانی حصر کرده سر بیک هینان احتیاج و آرزوی ملت. له نظریا افضل
عبادت تأسیس و محافظه ی عدالت و تأمین رفاه و استراحت ملت بو. خوی و خزمان
و برادرانی که هر یکی له شه ینیک مامور بون به دل و به کیان تی کوشان بناغه ی ظلم و تغلیبان
روخان، طغیلبان و متغلبه ی حکومت دنک ورنکیان نه ما. اوائل اداره یان بو مصر،

یوه نوروڅیرو فلاح . لکن خلیفه‌ی فاطمی که دی میدان له متغلبه خالی مالنجای خوی دستی کرد به تغلب له اجرات و عدالت صلاح الدین ، له بی طرفی و که وردی ام هیئته کونه غرض و تمسایت . دستی کرد به استقال و بهانه کرتن . حق ناشناسیتی و بی وفايي که یانده درجه ییک واکه وک رثیسیکی چته واشقییا له ژیره وه بالذات سوء قصدی بو صلاح الدین ترتیب کرد ، بو ازاله‌ی وجودی به واسطه‌ی طاواشی و دست و دایره‌ی خوی فتنه ییکی که وره‌ی نایه وه . امانه سلاح بدست کوته ناو مملکت ، رژانه ام لا واولا ، دستیان کرد به هرشه و بی حیایی و تالان ...

صلاح الدین در حال له خزمان و برادران خوی صد کسیکی هینایه زیر سلاح ، که یشته سریان ، بشته شیریکی که ینده رئیس کانیان ، هموی هینانه دخالت و بی مایج کردن ، عسکریش که یشت به فریاد ، عربه کانه مصر شکن . روزی له پاش ام هرایه خبرهات که قرال قدس (دمیاط) ی محاصره کرده . شایان حیرت و عبرته بو نجاته سر و ما لیان دخالتیان به مروت و شجاعت صلاح الدین کرد که دوینی قصدی حیاتیان کرد و موفق نه بون . حتی خلیفه هیچ حذر و حیای نکرد له سر شکن و پریشان بون دست و پیوند و که روکیچهل خوی صلاح الدینی تبریک کرد ، کلی نوازش و ممنونیتی نواند . لا وایوب اردو ییکی ییک هینا و روی کرده دمیاط . دوباره قرال قدسی پریشان و در بدر کرد . له ویوه چو بو طرف سوریه ، به دجومیک (غزه) ی کرت ، بو او هی که له بین مصر و سوریه دامانی نامیتی (ایله) یشی بشر له اهل صلیب سند . ایله له کنار بحر احمر جی ییکی مهم بو ، بو مصر کرتنی زور لازم بو .

جناب صلاح الدین به فوز و نصرت هوه تشریفی هاته وه . بو نشر عدالت و رفع مظالم همت و اهمیتی ریابر کرد . حبسخانه ییک که هتا او وقته زندان تعدیات و ظلم امرا و حکام پیشو بو به امر و فرمان صلاح الدین کرا به مدرسه ، تنکنا ییکی جور و ستمی به پریشک علم و معرفت رونانته و آرا کرد .

زور باش تی که یشتبر که ضبط ممالک و تسخیر قلوب به زور و تغلب نابی ، به عدالت و مروت دبی . له همو حرکات و اجراتیا ام قناعت رهبر و مرشدی بو .
 له می نه دا خلیفه ی عباسی حضرت مستنجد که له بغداد دانه نیش و فانی کرد ، مستضی له جی دانیش .

مستضی ؛ بو اسقاط خلافت فاطمیه امری ناره سر سلطان نورالدین زنکی و اصراری کرد . سلطان نورالدینیش به اهمیت و شدت مخصوصه امر خلیفه ی کرده سه صلاح الدین حضرت صلاح الدین هیچ خوی نه کوری ، عجله ی نکرد . متها لکنه حرکت موجب عقامت و ندامته . به تدابیر لازمه و امرار ایام احضار فکر و مرام لازم بو .
 اولاً له و مدرسه یه که خوی درستی کرد بو وله دواثر مناسبه له سر مذهب شافعی تطبیقات و تدریساتی دست پی کرد . اهمیتی دا به اصول و مذهب شافعی ، میل و آرزوی عمومی بهره بهره روی کرده سر مذهب شافعی و سنیت . اثر همت و غیرت صلاح الدین و کورد کان اطراف صلاح الدینه که امر و اهل مصر همو شافعیین . روحانیت پاک و بلند حضرت امام شافعی و ددر و بیرون مصر قرضدار و منتبار ناو و عنوان عالیشان صلاح الدین و کوردانه . او کوردنه که امر ولی بر او ولی قوم او ویش خوراون ...

سلطان نورالدین یه یه یه یه امری نه کرده سر صلاح الدین ، فرقه ییکی تر عسکری ناره مصر بو ازاله ی خلافت فاطمیه اصرار و الحاحی کرد . صلاح الدین لدلا مشغول بو ، دنک وجدانی درونی خستبوه فکر و تأمل ! ... طبع بلند و علو جنابی قائل به بو که له حیات العاضد لدین الله سبب زوال و لغو خلافت فاطمیه بی ، چونکه خلفه ؛ حقوق بشری و نان و نمک که و تبوه پینه وه ... ولو که خلیفه قصد حیاتی کرد بو لکن ام ؛ قطع سلطنت و حیات العاضدی مخالف انصاف و مروت نه بی بی ؛ بی وفایی نه نه کرا . بو صلاح الدین دا امام مکن بو روزی له جمعه ؛ خطبه به نا و مستضی نجوی نه وه ، له ن هتایی بگری نه ی و یست ام انقلابه بخانه باش مردن العاضد پیاورد و عالیبار له حق دشو مخالف بی امانیشی بی مروتی قبول تا کا ...

هاواریک بو خدمت وزیر معارف!

آفرهت کورد - موقع اجتماعی پان

ما قبلی له ژماره ی بینجم و ششم نوسراوه

لام وایه کم و زور حال و موقع اجتماعی آفرهتی لادیمان تصویر و تدقیق کرد. اینجانوبت هی شاره کانه. مع الاسف آفرهتی شاره کانمان لکل هی لادید اقبال قباس نین. نه م خوشخانه مان هر چند به مرور زمان له اصول معاشرت تا کمیک - بیش که وتون له طب اختتامهار تیان پیدا کرده فقط له کهلی شتی زور له دوان. وه گو معلوم هو کسکبه وظیفه اولیه و اساسیه هی آفرهت که بو به دایک تربیه هی ماله. له بر جهل و بی عرفانی آفرهتی شاره کانمان نه م وظیفه که وره و مهمه نابین و نه یان بینوه. آفرهتی لادی اگر چه به عین درد مبتلان - نه و منالان که نسل آتی مان تشکیل ده کن بی تربیه ده مینه وه هر وه کو خدای ثابت له خویانه وه که وره ده بن تربیه وه درده کرن - فقط هیچ نه بی اشتراک سعی و عمل میرده کانمان، نانی خویان بیداده کن و نابن به باریکی فضله به سرشانی میرده کانمانه وه. جا آفرهتی شاروه کو وظیفه هی خوی به جی ناهینی یاریهی بیاویش نادا. هرله بیانی هتا ایواری به دیار منجاو که چبشتیکه ره - آه ویش اگر زل فیر نگرانی - دا آه نیشی ووا ازانی که ایشه کی عبارته له مه. خلاصه له شاراه - میرد بلا فاصله بیاوه کا وزن متصل صرف ده کا و متقابل بهم خدمت معکوسه په ش وظیفه هی خوی بحق اینها ناگا.

امرو هو اقوام دنیا ایزانی و اعترافی پی کرده که ملتی له بیاوه کانی زیار بواسطه هی آفره تیه وه به رزایی نه وه، بیش اکوهی، و حقیقتیش و هایه. چونکه ایمه له بیش باو کا گری دایکین. نه و شیرمان ادا، به خیومان اکا، قسه کردن، هلسان و دانیشتن له وه وه فیر دین، جا هتا ار تی کیشتوتر، عالم تر، عاقلتر بی بطبیعت او مناله پی ده که بینی. ووریاتر، زیرکتر، فعالتر ده بی. کو ابو چاره ی نجات، ریکای ترقی ایمه ام ملته درا که وتوه تر به بکی متین عصری - تسکرای اکمه وه - دانه به اولاده کانمان و امهش بتعلیم کچه کانی امر ومان

یعنی دایکانی سبهینی بیک دیت .

ایستا وکو معلوم بوه له تشکیلات معارف لوای سلیمانی دا کردنهوهی مکتب انانث هر به بیرانه ها توه نازانم سبب امه چیه ؟ باوهر ناکم سببی نکرد نهوی بی قابلیتیی تعلیم کجه کانی کوردبی چونکه هر نهو کجانه له کل نهو جهله مرکبه شیانا کهلی اولادی وایان بی کیاندهوه که له مکاتب اوروبا، تورکیا وحتی له هی ایستای بغدادا به علی الاعلا نشئیان کردوه . اکر بی قابلیتیی ودهاله دایکه کانمانا بیوایه ؛ نه بو به بی دستور (آتاریزم) کوره کا ینشیان بشدار بو پایه .

ایستا استرحام له حضرت معالی وزیر معارف ده کین که هیچ نه بی به بی لوان کانی دراو سیمان تماشای معارف ایعیش بفرمون . ایعه تشکیلاتییکی واسمان ناوی . اهره مکتبیکی ابتدائی منتظم انانث به ایعه لازمه دیسان حضرت وزیر تأمین ده کین اکر بیتو مکتبیکی کجان له سلیمانیدا بکتهوه ؛ له استقبالیکی نزدیکدا که لی معاملات ممتازهی کورد بو عراق بی ده کا وتری اهم ایشه خیره ی اقتطاف ده کا .

پیروت

دیاری کردستان :

ام مقاله به له میثرا بو اداره خانه هاتبو . مع الاسف له بر پاش کهوتن ام ژماره به نه میس ما بو .

حضرة فخر کائنات علیه اکمل التحیات فرمویه تی : (طلب العلم فریضة علی کل مسلم ومسالمة) صدق رسول الله .

یعنی خویندن و فیربون ؛ چه بیساو . چه ژن بو همو اسلام فرضه . اسلام ؛ ژن و بیاوی بلا استئنا دبی همو خوینده وار بن .

هاوار بیروت ، هاواریکی زور به جسی به . له حق بی معارفی ومغلوب ریت کوردستان له ژماره کان بیشو یشمان دووا بوین .

له طرف امین بک مبعوث سلیمانی ورفیقانی له حق معارف ومدارس سلیمانی وامثالی تقریری به یارست مبعوثان درا ، له مجلسا واقفانه وعلمانه مدافعه کرا ، کلی غیرت

وهمتيان نوواند...

حکومت قراری وایه له سلیمانی مدرسه ییکی کچان دانی . شایان عبرت و تاثره؛
له پیدا کردن دو معامه توش مشکلات ده بن ...

اگر کوردستانیش وک جی یان تر له وقت خوی مدرسه ی کچانی تیا بو وایه امر و بو
دو معامه مشکلات روی نه ادا ...

له بغداد دو معلمه ی کوردی الاصل هه یه . امانه به مدتیکی زور کم وک دسته خوشکه
کان سلیمانی یان کوردی قصه نه کن ، یکی کیان کچی صالح افندی ملازمه نه وی دی ش
له احفاد مفتی زهاونی مرحومه . اکر تحقیقا تمان واسعتر بکرین ؛ له واولاده وطن جدا یانه
که به نور علم و معرفت جی یان دی بهره منسد شرف و حرمت بون کلی معلمه ی
تریش پیدا دبی

له حکومت رجا نه کین ؛ ام دو خوشکه مان به معاشیکی کافی و باش در حال اغرام
سلیمانی بفرموی .

له اشرف رنجانی سلیمانی نی د کین که قدر ام دو واولاده که وره و پی که یشتوه یان
بگرن واولاد گلیان پی تر بیه بفرمون و فرمایش خوا و بیخه بر مان به جی بهین .
نه وک تنه سلیمانی : هه وایر ، کویه ، رواندز ، بلخاصه محال بادینان بی کناهی ژ محروم
و تسکا کاره ، هر به هاواره ... دلمان به غیرت و اهلیت مبعوثانمان خوش و قائمه . نه وان
له همومان باشتر و اشاره زاترن ..

مات بشت وکیل و برا که وره ی خوی بر نادا ، واز ناهینی ، نه ویش نه یه وی به قدر
قدر و قدرت خوی بکا به قدر و قسمت خوی ...

بو حضور مدیر محترم دیاری کوردستان خدا توفیق و دوامی بددت:

له پاش عرضی احترام چند شعره ک که بو تعزیه ی شهید مظلوم مرحوم شیخ عبد
القادر افندی تر تیب وه ددنیو ام قهزه تندیهم کردود لهما له دیاری کوردستان درج

عبدالله

بفرمون

مرثیت

آسمانان حقه بالله خون بکرین بر زمین
 بو قضا یا غوث ثانی پیر نهری، قطب دین
 نه وچه ساله نه وچه ماهه نه وچه روزن نه وچه سات
 پر حوادث ژی ده بارن لی چه دورانه ونه دین
 آفتات و ماه کردون سبعة سیار به هم
 واژگون سیری دکن ایروده نیو برجا برین
 شه وشى نظماً دنی آخر زمان رابوله
 کوکبا کوردا غروب کر آه بدست ملحدین
 کعبه و قبله رو خاندن شمع اسلامی وه ککوشت
 جن شیطان دیو ملعون خائنان مسلمین
 وی ده قرآنا کریم دا قاتل مؤمن به قصت
 دی جزایا وان جهنم بیت و آکر آیدین
 فخره بونه ای شه مه سید علی مقام
 انتخاباته ریاست بو شهیدان حنین
 کفایه بو شرح و صفا رتبه یا اعلا مقام
 هدیه جنات عدن فادخلوها خالدین
 شاه باز دین له دست چو بوم کفری ماله جی
 وقت اعلان جهاده ای گروه مؤمنین
 زور امین سروری من ملت کوردا تمام
 دی بددن روحی و مالی هر ده خونانه یقین
 دی له نیو کلزار جنت روح عالی شادیت

بیده غا کوردی کورا کهن لی به ناوی ته و دین
 عرض آخا آستانی بیت به عنوان ته دب
 فخر کوردان روح ملت سمی پی طه الامین
 طلبه یامن زدر که هی باری به جان و دل نهوه
 بی خزان بیتن کستان وجودت تابه روز آخرین
 لی زجنا و ظلم تورکان که در صد جلد کتاب
 بینه تحریر ناعمان هیژ له مادا اولین
 خنجری جورین د تورکا چونه جرکی ته غریب
 تا ابد دی دل بخون بی له وته میلا که برین

له رواندوز: عبدالله

دیاری کوردستان:

سید عبد القادر افندی له مشاهیر رجا کورد و کبار ملت اسلام بو، خواصبوری همو
 پراو خزماتی بدا و حق کم نکا.

هر کسی کو ژراله بهی ناوی تعالی می ملتا!
 توبه مردوی قط مزانه تا قیامت زندوه!

خبریکی حزین

له و بهی نه دا به کمال اسف خبر وفات شیخ شامل کوری حنیف زاده شیخ قادر افندی مان
 بیست، کم بون ام تانانه موصومه کلی حزین والیه. خواصبوری و عرض به خیر
 دایک و بلوکی بدا

شاعر پاپان و سوران

پیشوی له ژماره ی سهیم و چه وتم نو سراهه

۳

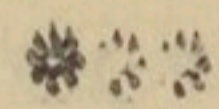
دو علی ن، شاعرن وه کو حسان
 ییکی هاونانو خوم، به خوم دیبوم
 وه کومن بو بظاهری جاهل
 احد کور؟ شاری صابلاغه
 نه مه مجموعی شاعر غران
 هه مویان بی نظیر و یک وزن
 غیر ی دمدم له مان به نظمه جدا
 به روانی مثال آب روان
 کل بیتیکی دو هزار فردن
 نه مه هر کورده لایق تحسین
 گامه مندا و شیتی لی بگری
 ایسته معلومی بو هه مو ملت
 ایسه بی غیرتین و بی عارین
 قید و تزیب و شرح و حاشیه کان
 حاصلی ایسه وهک ده کم تخمین
 نیسه آرام و راحتی و خه و تن
 کچه رومی که ایسه دهی ناسین
 یانه ایرانی یک که معلومه
 نه مه دهی کانه کاسه دهی نوش

برده شان و حریره مسکنیان
 شیخ و سانی بو؛ مردیکی معلوم
 باطناً شاعر یکی زور کامل
 بهی تیکی داغه، بهی تیکی باغه
 هر وه کو مثنوی نله نیو کوردان
 قابل به زم و لایق رزمن
 بی صدا طبل نظمی دنک نادا
 ارتجالان هه موبه بی دامان
 مانکی کی پی دهوی له بر کردن
 بی کتیب و معلم و نویسن
 هر که بیستی به جاری دیته بری
 ای ملای درس و مفتی امت!
 نه وی نه خو یندوه له مه عارین
 بونه سد معارف کوردان
 کرم آوریشمین و میشه کین
 شه و وروژی هه تا درستی ده کن
 وادزانی که ایسه نسناسین؟..
 دایکی متعه، باوکی مرسومه
 نه و که وای لی دکات ودهی پوشی

له برامه‌ی که رشید عالی بك بو به رئیس مبعوثان حكمت بك وزیر معارف اصالة بو به وزیر داخلیه ، عبدالحسین چلبی وزیر مواصلات بو به وزیر معارف . صبیح بك وزیر دفاع و مكات و وزارة اشغال و مواصلاتیش نه كا .

له اشرف کر کو ك يعقوبی زاده عبد الله صافی بك .
 له اشرف بغدادی کیلا نی زاده السید عبدالله له رؤسای حله الشیخ عدای الجرین
 له سرآمدان عراق و ارشد علمای جعفری السید محمد صدر الدین
 له اشرف موصل ، وزیر هره پیشوی اوقاف محمد علی فاضل افندی
 له اشرف جوی بغدادی مناحیم افندی صالح دانیال
 له سرآمدان عراق و خاندان عباسی السید یوسف افندی سویلی
 له اشرف خرسیتیان موصل بطریق کلدانی یوسف افندی عمانوئل
 له اشرف بغدادی فواد افندی دفتری
 له وطن پروران و منوران موصل مولود پاشا مخلص
 له اشرف بصره الحاج حسین عطیه
 له اشرف سلیمانی آغازه زاده حاجی سید ابا

له ژماره کان پیشو ناو مبعوثان عمان نویسیو .
 له جی جعفر پاشا و نوری پاشا که له مبعوثی بغداد استغفایان کرد بوامین چلبی آل چرچفچی رئیس حزب النهضه و شیخ احمد افندی الشیخ داود ، له جی دو قنور فائق شا کر بکیش له دیوانیه مصطفی افندی السنوی به اکثریت آرا بون به مبعوث .

ام ذواته له طرف ملك عراق بون به
 اعضای اعیان :
 وزیر پیشوی اوقاف ابراهیم بك حیدری
 قضی و له اشرف موصل سید احمد فخر افندی
 له اشرف موصل آصف افندی قاسم اغا
 له مشاهیر شعر و ادب جیل افندی الزهاری
 له مشاهیر کوت حسن شبوط
 له اشرف بصره باش اعیان زاده صالح بك کلیددار کر بلا سید عبدالحسین
 له اشرف بغدادی عبد الغنی کبه

تشکر - نمونه امتثال

له اول ژماره وه دیاری کوردستان به پوسته بو جناب عبدالکاظم چلبی الشمخانی نایب بصره تقدیم کرابو؛ قیمت کریاری بودره وه پانزه روپیه یه لاکن نهم به واسطه ی صاحب امتیاز جریده ی استقلال (۳۰) روپیه ی روانه فرمو بو.

دیاری کوردستان؛ له تاریخ انتشاری یه وه له هیچ ذاتیکی دی نائل نهم التفات ومعاونته نه بو وه. عرض تشکرات وممتداری نه کین

رسمی نهم ذاته له ژماره ی حه وتم له چاپ درابو. بوته وه ی که دیار واحرار کورد وخوینده واران دیاری کوردستان نهم ذاته چا کتر بناسن وامتثال خیر وحسناتی بفرمون ترجمه ی حالیشی انشا الله دنوسین نهم ذاته:

نهم جاره له کیسه ی خوی شانزه هزار (۱۶۰۰۰) روپیه ی دا که له کونه (قبه ی مرقد امام مسلم عقیل) ی پی چاک بکنه وه.

نهم ذاته:

له بغداد، به جهت خیریه اسلامییه ۴۰۰۰

به مدرسه ی جعفریه ۱۵۰۰، به مدرسه ی تقیض اهلی ۱۰۰۰ روپیه ی تبرع فرمو. هر نهم ذاته:

له بصره مأذونه، له ویوه رجای له حکومت کرد که خرجراه ومعاش مبعوثی مانک تموزی صرف وتخصیص تدریس امی ییز (نخوینده واران) بکن

قارون هلاک شد که چهل خانه کنج داشت نوشیروان نمرود که نام نیکو گذاشت له اداره خانه وه

نهمی مقاله ی ناردو وه وهیشتانه نوسراوه نیان بیوری. له نوره ی خویاده نوسری لاپره ی دیاری کوردستان جمی نفع وخیر ملت کورده

امین عاصمه

جناب نشئت بك سنوی بو به امین عاصمه عرض تبریکت وتمنی موفقیتی نه کین. متصرف کرکوک

متصرف کرکوک یعقوبی زاده جناب عبدالجید بك بو به جی هینان بعض مصالح مملکت وملت تشریفی هاته بغداد و کراپه وه.

به خیر هاتن و به خیر چون

القسم العربي

مشاهير الاكراد

حسين كنعان باشا آل بدر خان

يرى القارىء الكريم في غير هذا المكان من المجلة رسم حسين كنعان باشا آل بدر خان من اشهر مشاهير الاكراد في القرن العشرين ومن الرجال المعروفين بشدة البأس ومضاء العزيمة وعلو النفس . ولا غرابة في ذلك فانه من سلالة آل بدر خان المعروفة بطيبة عنصرها وسمو اخلاقها وكرم طباعها وهذه آثار حكومتهم تدل عليهم على حد قول الشاعر هذه آثارنا تدل علينا فانظروا بعدنا الى الآثار لم يبق لسوء حظ الامة الكردية من حكمة (بوطان) الواسعة الاطراف غير اطلالها ومن مدنها غير عادياتها ومن وديانها غير رسومها في صحراء الجزيرة تناجى مهر دجلة العذب وتستشوه به على تلك الايام السابقة والسعادة الزائلة والحياة الماضية . مضت كلها واصبحت اثرا بعد عين ولم يبق منها الا ما تحفظه بطون الكتب وتتخطره الذاكرة

ولد المترجم عام ١٢٧٥ هـ من ابوين كريمين وتلقى علومه الاولية على يد اساتذة خصوصيين الا ان لبي والده - بدر خان - نداء ربه حيث اضطر الى الدخول في المدرسة الاعدادية العسكرية في دمشق . وعندما كان مكاباً في تحصيله واذا بشرد الحرب يتطايح بين الروس والحكومة العثمانية فلم يتماهل رغم صغر سنه من مديد المساعدة لحكومته . فذهب الى اطنة حيث جمع حوله ثلاثة الاف محارب من بني عشيرته وقذف بهم في وجه العدو المعتدي وبرز شجاعة - وهو لم يتجاوز العقد الثاني من عمره اذ ذاك - فائقة اوجبت اعجاب القواد العسكرية وثنائهم، ولم يعد من المعصية الا بعد انكسار العدو رغم ما اصابه من الخيائز في النفوس والاموال .

ابرز كل هذه الشجاعة وقام بواجب التضحية خير قيام لا يريد من حكومته جزاء ولا شكورا! وكيف يريد منها ذلك وهي لم ترجع اليه املاك آباءه واجداده التي ضبطتها لوشايات ودسائس بثها اناس لا ضمير لهم ولا ايمان قصد التنكيل بهم ولم تفده مراجعته الى المقامات العليا شيئا فاضطر الى تحصيل قونه بكده يمينه .

كل هذا والسلطان عبدالحيد لم يخفف من غلوائه ويقلل من اوهامه بحق الزعيم الكردي وارسل في طلبه الى الاستانة فمانع في الذهاب خوفاً من التنكيل به اذ ان التنكيل بشخص اص مها بلغت درجة برائتهم من الذنب الذي اتهموا به كان من اسهل الامور . ولم تمض مدة وجيزة الا وكنتا السلطان تحاصر المشيرة طالباً لقبض على (المادي) في زعم حكومة الاستانة ولكن ذهبت مساعيها سدى . الا ان آمنه اخوه بحري باشا الذي كان في الاستانة اذ ذاك فذهب اليها متطوعاً ولم تكذباً قدماه (فروق) الا وصدر الامر السلطاني بنفيه الى دمشق . وبعد ان بقي مدة فيها وتقلد منصب القائم مقامية في بضعة من اقصيتها عين متصرفا الى (لمني) وهذه الوظيفة لم تكن غير (نفي) في الحقيقة - كما كانت العادة يومذاك ولا تزال حتى يومنا هذا - وحول منها الى (انطالية) فوشى به فريد باشا والى الولاية الى السلطان فعزله من منصبه وعاد الباب العالي فعينه متصرفا الى يوزغاد بعد ان ظهرت برائته من وشاية الباشا الالباني ، والظاهر ان سوء الطالع كان حليف المترجم فانه لم يقضي بضعة اشهر في متصرفيته الا ونفى مع سائر افراد عائلته من بدرخان - حيث اتهموا بمقتل (رضوان) باشا (امين العاصمة) - الى نابلس ولم يقف سوء الحظ به عند هذا الحد حتى ان قدر لعدوه لالد فريد باشا الالباني ان يتولى الولاية فيكتب الى متصرف نابلس ان يراقب المنفي اشد المراقبة . وبالطبع لم يبخل (سعادة) المتصرف وسعاً في خلق الاكاذيب واصطناع المؤامرات ارضاء لسيد الوالي ولم يزل يرسل التقارير اليه وهذا يجملها الى الاستانة حتى صدر الامر السلطاني بنفيه الى «الطائف» وسجن في سجنها التاريخي السجن الذي تسمى «ابو الاحرار» مدهت باشا نجسه فيه . وبقى رهين هذا السجن الرهيب حتى اعلان

(الدستور) في تركية حيث اطلق سراحه وعاد الى وطنه

نُشبت الحرب البلقانية فكان المترجم في طليعة المتطوعين وفي مقدمة المجاهدين بجيش جرار لا يقل عدده عن ثلاثين الف محارب ولكن حكومة الاستانة لم تأمن جانبه وماامت في ذهابه الى خط القتال ولم تشفع تضحياته الماضية والحاضرة ببرائته وبقت حكومة الاستانة رغم اعلان الدستور خائفة منه. واخيراً قرأها على ابعاده الى داخل الاناضول فعينته متصرفاً الى قرشهر فاعتذر لكبر سنه وعجزه عن القيام بمهامها. ولكنه لم يتماهل يوم عهدت اليه الحكومة بتأديب احد القبائل العاصية. قضى نحيبه في هذه الغزوة عام ١٣٣١ هـ عن عمر يناهز الـ ٥٦ عاماً. تغمده الله برحمته: خ. ش. ١.

اليوم العظيم

في مثل يوم غد (١٢ ربيع الاول) يوم الميلاد النبوي الميمون من عام ٥٧٠ ميلاديه ظهر الى عالم الوجود اعظم اعظم واكبر كبير حتى استناوت الارض بنوره واهتدت بهداه شمل العالم عدله ورفع عن الضعيف الحيف واوقف القوى عند حده وسن الشرائع واحكم الاحكام. في مثل هذا اليوم ولد سيد البشر وخاتم الانبياء والمرسلين. فمجلة «ديارى كردستان» ترفع اجل تها نبيها الامة الاسلامية بهذا اليوم السعيد وتتضرعة الى الله تعالى ان يعيده عليهم بالعز والهناء في كل عام انه سميع الدعاء.

مارضينا بجزرة جزرة وخروف!

حول مدرسة التكية

يعلم الجميع ان في مركز لواء كركوك كانت قد اسست قبل ثلاث سنين من الزمن مدرسة تدعى بمدرسة التكية وكان اذ ذاك الطلاب من ابناء الاكراد في تلك الانحاء يؤمنونها ويتلقون في صفوفها دورهم باللغة الكردية. وهذا مما دعى الشعب الكردي الى

الاقبال عليها. ولم تمر بضعة اسابيع بعد تأسيسها حتى ضمت بين جدرانها ما يقارب مائة طالباً من شبان الاكراد. ولعمري الحق انها لهضة كانت تبشر بمستقبل حسن. وبينما كان الطلاب منهمكون في ارتياء مناهل العلم بما يجود به عليهم معلموهم من العلوم واذا بالانبياء توافيهم بما يكرهونهم ويخيب ظنهم وتلك هي محاولة وزارة المعارف إلغاء مدرستهم تلك المدرسة الكردية الوحيدة التي كانت اكبر مؤسسة لتثقيف عقول ابناء الاكراد وغيرهم من الشبان.

ولما كان محاولته وزارة المعارف من الامور التي لا ترح لها الامة الكردية فاني ارجو من نوابنا الكرام ومن حكومتنا الموقرة ان تجهد لفتحها مرة ثانية حرصاً على المنفعة العامة ورعاية الحقوق الامة الكردية.

احد ابناء الاكراد

ع. ز

ديارى كردستان: ينطبق عزم وزارة المعارف الجليلة كل الانطباق على منطوق المثل العراقي المشهور (مارضينا بجزه، جزه وخروف) وفي هذه كفاية لقوم بخدمة المصالح العامة يدعون.

المجلد الثالث

من

تاريخ مقدرات العراق السياسية

صدر المجلد الثالث من هذا الاثر الخطير فمن يود الاطلاع على اسرار القضية العربية والثورات العراقية وحادثة الكويان وقيام الشيخ محمود في السليمانية عام ١٩١٩ وثورات القفرة والعمادية ودير الزور وحوادث الحالة السياسية في العراق وفي سوريا وعلى اذار الجنرال غورو واحتلاله المنطقة الشرقية فليقتنى هذا المجلد من زمان افندي الاعظمي ومحمود افندي حلمي الكتبي في بغداد شارع السراي

فندق العرب

على اثر احتلال الجيش الافرنسى لسورية صعد بعض الضباط من الجيش المحتل يطوفون فيما جاور (صيداء) من القرى والساكنين ترويحاً للنفس. ولما وصلوا الى (البرامية) بدا لهم فيها القصر الفخم الذي بناه نسيب باشا فكاد يضارع قصر المتوكل الذي قال فيه البحبري
 عال على لحظ العيون كأنما ينظرن منه الى يياض المشتري
 ملأت جوانبه الفضاء وعانقت شرفاته قطع السحاب الممطر
 فمجبوا من ان يكون مثل ذلك القصر المؤنق في مثل تلك الدسكرة وحسبوه فندقاً
 بنته احدى النقابات لينزل فيه المسافرين الذين يودون ان يقضوا ايما على مقربة من البحر
 واسرعوا الى جهة القصر ليروه عن كذب فاذا هنالك البنيان المحكم والاساطين
 الضخمة والحنايا العالية والابهاء الرحبة والساحات الفسيحة واذا امام القصر رجل وقور يطفح
 وجهه بشرا فظنوه (صاحب الفندق) فخيرته فاستقبلهم باشا مرحباً وادخلهم الى بهو فاخر
 الرياش يدل على الجاه والميسرة و بعد ان شربوا المرطبات والقهوة سألهم احد الضباط .

— اظن هذه البناية فندقاً

— ما عدوت بظنك الحقيقة فهي فندق

— وانت صاحبه ؟

— نعم

— نود ان تقضي هذه الليلة هنا

— على الرحب والسعة

— كم اجرة السرير ؟

— شي لا يذكرك . ابي فنوع فلا يكون الا ما يسركم

— اعد لنا اسرة في حجرة حسنة

— سيكون لكم ما طلبتم معارفة

وما لبث (صاحب الفندق) ان غادر اضيائه ونادى الخدم فامرهم باعداد الاسرة للضيباط و بان يطيعوهم و ياتوهم بكل ما يطلبون حتى لا يخامرهم شك في انهم نازلون في فندق . فقال الخدم سمعا و طاعة

و تناول الضباط تلك الليلة طعام العشاء على مائدة مالم يروا مثلها في الفنادق و بعد العشاء طفقوا يتسامرون مسروين و عندما غلب عليهم النعاس قادم (صاحب الفندق) الى قاعة ذات اسرة عليها فرش و ثيرة و اغطية من الحرير فرقدوا الى ان لاح الصباح و اقبل الرجل فسألهم هل قضوا ليلتهم براحة فقالوا انهم لم ينزلوا في فندق مستكمل لوازم الراحة كهذا الفندق

فقال اما والحالة هذه فيجب ان تقضوا هنا ايما ولا تبالوا بامر النفقة فهي اقل من القليل . فثنوا عليه ثناء جيا و اخذوا يتلاحظون كلهم يقولون ليست هذه الاخلاق اخلاق فندي و متى كان اصحاب الفنادق يعاملون زوارهم هذه المعاملة

واقاموا بعد ذلك ماشاءوا ان يقيموا ولما اعتزموا الذهاب طلبوا الى (صاحب الفندق) ان ياتيهم « بقائمة الحساب » فتبسم قائلا

— لا يجب ان تدفعوا شيئا

— لا بد من الدفع ، الم تكن نازلين في فندق

— بلى و لكنه فندق بلا اجرة

فازدادوا عجباً و اصبروا على الدفع و اصبر هو على الرفض فلم يجدوا بدا من النزول على حكمه و ودعوه شاكرين و مضوا وهم لا يعلمون انهم كانوا في ضيافة نسيب باشا جنبلات . وان الذي ظنوه « صاحب الفندق » انما هو ذلك الزعيم الشهير

و روى الضباط هذه القصة بسمع من احد الوطنيين فادرك الحقيقة و اغرب في الضحك . ثم اخذ يخدمهم عن الباشا و عن جوده و مكارم اخلاقه فما لبثوا ان زاروه و معهم هدية و اعتذروا اليه عن ظنهم اياه فنديها

مضى نسيب باشا الى جوار ربه ففاض من بعده ينبوع الجود وخبث ناره وخلا ذلك
القصر من سكانه فهجره زواره واخفى الزمن على ذلك الجاه فلم يبق الا اناره واصبح القصر
بارادة الورثة كغندق يقيم فيه مئات من الايتام بعد ان كان مقصد الامراء والوزراء والحكام
... فاذا مررت به تمثلت بقول القائل . —

يادار ما صنعت بك الايام لم يبق فيك بشاشة تستام

ويقول الاخر . —

وصار رئيس القوم من بعد عزه الى جدت تبني عليه جناده

رحم الله النسيب عداد حسنايه

مـارِق وراق

﴿ السكك الحديدية ﴾

اخذت خطوط السكك الحديدية تزداد منذ ثمانين سنة في مختلف بقاع العالم ففي
١٨٤٠م لم يمكن طرل الخطوط الحديدية في العالم سوى ١٧٨٠٠ كيلو متروفي سنة ١٧٨٠
بلغت ١٢٤٠٠٠ ك . م ومنذ هذا الحين وانشاء الخطوط الحديدية في اطراف سريع فقد
بلغ طولها ١٨٠٠٠٠٠ ك . م في سنة ١٩٠٠ و بعد عشر سنوات بلغ ١٣٠٠٠٠٠ ك . م .
اما الآن فقد زاد طولها عن ١٠٠٥٠٠٠ ك . م . مع ان كثيراً من بلاد آسيا وافر يقا
وامريكا الجنوبية لم تستخدم وسائل النقل البخاري التي اجمع العالم على الاعجاب بها .

﴿ انتقام شاعر ﴾

كان احد شعراء انكرا يتنزه في ايطاليا فوصله ذات يوم من احد اصدقائه بلندن
خطاب لم يرفع عليه اجرة البريد وليس به غير هذه العبارة « انني في غاية الصحة وتقبل
مزيد احترامي » فاستشاط الشاعر غيظاً من دفع ضعف الاجرة لخبر تافه كهذا واراد الانتقام
من صديقه فأخذ حجراً ثقيلاً وكتب عليه هذه العبارة « تدفع اجرة النقل عند الاستلام »
فظن صاحبه ان مشتريات الصندوق ثمينة فدفع مبلغاً جسيماً نظير ثقله لكن لما فتح الصندوق

دهش اذ وجد به حجراً وعليه ورقة مكتوب عليها « لما علمت بسلامتك وحسن صحتك
خرج من قلبي هذا الحمل الثقيل .

(ضحايا القطر والسيارات)

نشرت مصلحة التجارة الامريكية احصاء يؤخذ منه ان عدد قتلى حوادث سلك
الحديد والسيارات وسائر وسائل النقل في الولايات المتحدة كان في السنة الماضية ٢٦٠٠٠
شخص بينهم ١٠٠٠٠ ولد صغير وكان عدد الجرحى ٢٠٠٠ شخص وقيمة الخسارة ٢٠٠
مليون دولار او مائة مليون جنيه و ٥٠ الف جنيه .

(اغنى اغنياء العالم)

اغنى اغنياء العالم الآن هو المستر هنري فورد صاحب اوتومبيلات فورد الشهيرة
وتقدر ثروته بمائة وعشرة ملايين من الجنيهات ويتلوه المستر روكفلر ثروته ١٠٠ مليون
جنيه فالدوق وستمنستر ثروته ٤٠ مليون جنيه والسربازيل هارون و ثروته ٢٥ مليوناً
وامير بارودا ٢٥ مليوناً وهو غوستنس الذي توفي في السنة الماضية ٢٠ مليوناً والبارون
متسوي الياباني ٢٠ مليوناً . وجس درك ٢٠ مليوناً . وجورج بايكر ٢٠ مليوناً والمستر ووكر
٢٠ مليوناً .

ديارى : اي ٥٠٠ مليون جنيها يتمتع بها عشرة افراد من البشر بينما يوجد ٥٠٠ مليون
اسمة لا تملك الواحدة منها عشرة جنيهات (قل الاله مالِك الملك تؤتي الملك من تشاء الخ
الاية الشريفة .

انا لله وانا اليه راجعون

نعي بمزيد الاسف وجزيل الحزن اقتطاف يد المنون غصن شباب نجل سعادة الوطني
الابجد مولود مخلص باشا العضري في مجلس الاعيان الموقر قبل ان يبلغ العقد الاول من
عمره . اللهم الله والده الصبر الجميل والاجر الجزيل . انه سميع الدعاء .

ترکجه قسمی

حیاتی احتیاجلر مزدن:

ملي تاريخ - ملي جوغرافيا

ديانك مكممل مات نمونه لرندن بري اولان ماجارلك د ملت لساننده ياشاره ضرب مثلي فكر محبه ملوك كلا مدندر. لسانك بر ملتك حياتده كي موقعني، بوندن داهسا جانلي بر افاده ايله كوستر مك ممكن اولماسه كر كدر . بنم بو سوزه علاوه ايله جكم، چوق شي بو قدر. كسدير مه بر تعبير له لسان و مليت عين شي در. مليت مفهومي اطرافنده اينجه مختلف مقياسلر له حركت ايند علماء لسان باشلي باشه الك مهم بر جوهر اولد يفتنده همان همان متفق در لر. گاه بزه غبطه وير من له، گاه كوزلر مزي قاماشد يران مدنيت لرك هر ملتده — عمومي بر معنا ايله — لسان انقلابندن صو كرا باشلا ديغنه شبيه بو قدر. لساني انقلابات، اجتماعي، ذهني و مادي علامتي تكامل، لسانده كي تكامل انري دكلسه بيله پير ويدر دينيله بيلر

هيج بر ملتك قافاسنه عصر ك احتياجاتي و مدنيتك ايجاباتي كندى لسانندن باشقه بر واسطه و بول ايله قبول ايتديريله مز، هر لسان، بر چوق مؤثرانه تابع بر سير انكشاف تعقيب ايدنه رك بوكونكي سويه به وار مش در. و هر هانكي بر لسان، حالا اقصادي تكامله اير مش اولد يني ادعاسنده دكدر و اولاماز روز مره حياتك نهايتسز بر تنوعه مالك اولان صفحاتي لسانندن ده نهايتسز بر كال ايسته مكدده در. كورد لساني، چوق اوزون تضيقات و تعديبات سنه لر ي طرفنده همان هر شعبه حياتندن طرد ايديله ايديله آجاق بش اون كورد مدرسه سنك ديوارلري آراسنده محقر بر تعليم و تعلم واسطه سي اوله رق هويتني محافظ ايدنه بيلمش در بوكون قوجه بر ملتك قوه ماسكسي خدمتي كورهن و ملتي يسكلرجه سنه لك تقلباتك عاصفه لر ي او كنده پايدار طوتان، بوندن صو كرا ده طوتاجق اولان ايسته بو لساندر، بوني استحقاق ايتك كاهددر. جهل و سوء قصد در بو قدر مدهش سر كذ شلردن صو كرا كوردجه ده بش اون سنه لك بر سر بسقي تنفس ايله تجل ي ايدن كشايش، لساننك و ملت نك قابليتته چوق اميدلندير يجي بر بينه در بزه حق حيات طانيمايان ذهنلر ك كند يلر نجه شيميدي به قدر خيال محال اولان بر حقيقي تلاش ايله تماشا ايتد كر يني فرق ايد يور ز: كورد لسانتك او مولماز بر قابليت انكشافه

مالك اولماي حقيقي

ملتمزی، استقبال نورلو و کنیش شاهراهنه چیقار اچق لسانمزد. منور کنجلمزه وارباب
 فکر تمزه دوشن بر مقدس ایش، گوردجه نك تكاملنه اعظمی عیرتله همتدر. بونك ایچون نه چوق
 دوشونمکه، نه ده بر کشف و ایجاد لزوم وارد. هر ملتک یور و دیکی یولدن بژده یور و به جکر.
 بالکر لسان بختده دکل، هر مجبده رهبر مژ، مدنی ملنك نجر به لری اولا جاقدر. آلن کلدیکی قدر
 چوق و متنوع اثر لریاز مق کوردجه بی تکمل ایتدیر مک ایچون ائک ابی اصول سفیدر. بر لسان
 آقاده میاسنی، لسان انجمنلری، ادبی هیئتلری شیمدیلك ذکر ایتمیورم. لسانمزدن بوراده بو قدر
 مفصل بحث ایتکی بو مقاله یه باشلا رکن دوشونمه مش ایدم، ماجار ضرب مثلنك الهام ایتدیکی بر فکری
 تاریخ و جوغرافیایمز حقیقه سوبله یه جکر مه کریر گاه ایتک ایتستوردم. مع مافیله ملتک منع
 حیاتی اولان لسان اوزه رنده کی بوتوقی اونک حدود سز قدستی حضورنده بر عبادت قصیره عدا ایتسم بریدر
 بوراده اصل، تاریخ و جوغرافیایمزک ملی وار لغمزدده کی موقعی ایتک ایتتدهیم. ملتتمزه
 نسبة، داخلده و خارجده ایجه غلبه لق کورونن بر زمرة نك نارنجمزک شرفلی وار لغنی حتی بالکر
 بر کورد نارنجنك وار لغنی قبول ایتمکن اوزاق دور دقلری در عقب سوبله مک ایجاب ایدر.
 ملت لرك تشکله عوامل عنصریه و اساسیه نك نه لردن عبارت اولدینی بو کون متعارفات علمیه دندر.
 واقعا ما ضیده آیری بر شکل سیاسی به مالک اولماک، باشقه لردن مستقل بر حیات اصرار ایتیمه نك
 عنوان مخصوص ایله بر حکومت تشکیل ایتش بولونماک حال حاضرده بر ملت اعتبار ایتک ایچون
 شرط اساسی اولمادیقی ادا ایدنلر یوق دکلدرد. «بو یوک ملت لرك نارنجی استقبالده دره دییه الموده
 هم فکر اولانلر مژ بو لونه ییلیر، لکن بو سبب لرنارنجمزی ییلک فائده سندن و اونی ائک مکمل
 طرزده تدوین ایتک و جویندن بزی اصلا مستغنی قیلاماز. نارنجمزدده بر ملت ایچون کافی کله جک
 افتخار، شرف و حیات عناصری فضله سیله موجود ایتکن اونی اهمال و نسیان ایتک ملتتمزه پک الیم
 ضایعاته مال اولاکش دره. اوغراد یعز هجوملر بعضا سوء قصدن اولبور ایسه چوق دفعه ده
 نارنجمزه متعاقب بر جهلندرد. باشقه لردنه کی و کندیمزدده کی بو جهلی ازاله ایتک بورجی دها ز یاده بزه
 ترتب ایدر. بزه سادی سبب لرك سببیه اجنبی اولان ینجه علم اربابنك (کورد نارنجی) اوزه
 رندکی یلک فیتملی تحقیقاته رغماً بر چوئلری ایچون نارنج عمومی نك ائک وظلم بر کوشه می اوله رقی
 ینه نارنجمز قالمده دره. بو نارنجمزدن دکل، صرف اوکا تلاقه سز لکمزدن ایلری کان بر قیصه دره
 نارنجمزی جهلا و یاغرضاً یوق ایدله لمر قارشى، بژنه بواجبی تبتباتی کوستده ییلیر، نه ده تنبع
 لزومی کند بلرینه تخمیل ایدله ییلیر. بورجمزد که نارنجمزی نارنج عالم ایچنده بژ کندی منزله عادتا
 بلر اینه برهلم و هم بو نوع منکر لره، هم ده دها ز یاده بو کونک و یارینک کورد نسالر پنه کوشه می

تاریخچمزدن خبر سزلك، ملتزمده اعتماد نفسی اساسیه جه صارصان بر عامل سو اولمشدر. بك
 چو غمز، مثلا دوات ابویه ه نك بر كورد دولتی اولدیغنی ادعا ایتمكه كندیمزده علم و عقل جبارتی
 یولامایز. ومثلا هر هانگی راجبی - آنسیقلوپه دی - محیط المعارفك بوكا دائر یازدیغنی بیله بیلمه یز
 (گورد) ك ماضیس ناصدر؟ انه - ایتمك بوز مره سی منبه - نی زره لردن المش، نه جنس انق - ابلر
 كچر مش؛ ناصیل حاكیتر و محك و میتر كورمش، حیيات سیاسیه واجتماعیه سنه
 نه شكلی تبدلات اولمش، ناصیل سیاسی، مدنی مؤسسات وعضوانه وجودورمشدر؟ بوو بونلره
 بگزه ر سو اللری صلاحیتدار ص - اییلانلر مزك بیله چوق كره مطلق بر ابكیمتله قارشلا مالری،
 بوكونگی وضعبته، نه قدر، طبیعی عدایدك ایسته نه ده بنه خجالت انكیز بر انق - ان اولمقدن
 قورتولماز. بو خجالتی كتله ملیه مزه اسناد ایتمك: نه خجالت اور بر كستاخلق اولور، بوندن فكر
 ولسانمزی تحذیر ایدره رز. ملنلك مسؤل و غیر مسؤل طبقه لری هر وقت، هر مسئله ده معیندر. بوسیله سوز
 مزك حدودینی طانیورزه ماضیمزك بوتون شرف، اعتماد و حیيات منبعلرندن بی خبر بر قارا كلق عمرله یاشا
 تدیفمز بو ملتله اتسابده کی بوكسك ذوقی قاچ دانه مز، حیياتدن مجرد اولاراق، صرف علم و تاریخ
 اوزه رینه مؤسس بر قناعتله دو یو یورز

ملتك ملیتورولگی شموری بر حاله قویا جاق اولان تاریخچدر. شعور سز قدرت لرك دواملی
 موجود بتره مصدر اولماسی غیر طبیعیدر، دها دوغره سی غیر - كندره. تاریخچمز، وحدت ملیه
 صزی تأسیس ایدره جگدر. ملتك مركز عصیبسی، ماضینه اطلاع شموریدر. تاریخ بزه، معنوی
 قدر تار صزی طانیتسا جقدر، بونلری طانیمایه احتیاجز قطعی دره. معنوی قدرتلر - ك
 بزم ایچون بیگله جه نینه لك منقبه لردن، مفضر تلردن، ناسه - انلردن، ظفر لردن، سماپیما
 موفقیت لردن، منلسز شرف لردن فهر مانلق لردن، بر كله ایله کیچمش نسلارك بك، بك بوكسك
 حیياتدن وجود بولمش بر كائناتك مؤثر لربدر. - بوكونگی نسله، یتیشن و یتیدر بیله جك
 اولان نسلك دامار لوبنه و دماغنه آنجاق و آنجاق تاریخك ایله آشیرلا ایلیر. بزی مدنیتك هر
 مرحله سنده فرسخ فرسخ كیریده ر اققش ملنلردن هیچ بری او قدر تنبعات، تدقیقات، تحقیقات
 ثمره سی اولان تاریخ لربنی بوكونگی احتیاجه كافی كورمبور، بونلر بر طرفدن تاریخ لربنك موجود
 خزینه نه بگی بگی و نبقه لر، حقیقت لر، كشف لر علاوه ایتمكه، بر طرفدن تاریخ لربنك هر قسمندن پر آیری
 تاریخ دنباسی وجوده كیترمكه، بر طرفدن ده تاریخچی كنج نسلك و او قویان ناسك روحنده جانلی و ده رین
 حرکتلر نوایدیده جك بولده یاز ماقله. شغولدر لر. هر ملتك كندی نامنه اصنافله تاریخ مدنیت، تاریخ ادبیات،

تاریخ صناعات، تاریخ حرب، تاریخ مطبوعات... و سایر دبیسه متبادیسا
 اورنه به آندیغی بیگلهجه مخدرات، تاریخ ایچون سکون بولماز بر احتیاجک اثر لربدر
 تاریخ، برده طرز تحریر و تحکیمه اعتبار یله آیری بر اصوله تابع بر غایه یه یورو یور، تاریخک یالکنز
 معلوما تیزی آرتیرمق، ماضی حقیقه یزی تویر ایتمک، اجداد مزک تجار بندن استفاده ایتدیرمک...
 جهت لربدن اولان خدمت لربنه برده دد استانی بر قسم علاوه ایدلمشدر. دوغره دن دوغره یه مکتبلربدن
 باشلا یارق خلقک کشف بر طبقه سنده اجداد، اجدادک آثارینه، اجدادک فضائله حرمت حصارینی
 تأسیس ایتمک، وطن، ملت عقیده لری اطرافنده تریه سیاسیسه بی بو کسانمک، ایلیک روحنی.
 فضیلت مبدائی، فدا کارلق کبی، صداقت کبی، فراغت نفس کبی خصلت لری بنیه معنویه مزده برر
 کیفیت طبیعیه حانه کتیرمک، یاشایان نسله کچن نسللر دن عادتا بر شریان اوزاتارلق ماضینک ماده
 سونن خارقه دار حیاتی تاریخک قانالار یله یکی نسلده یکی تجلیات ایله معنا یاشاتمق، ماضی بی دها
 یوکسک فضیلتلر و دها یوکسک بر حیات ایله استقباله کوتورمک... ایشته تاریخک، مکتب و تریه ملیه
 نقطه سندن طرز استخدایمی.

هیچ بر ملت، ماضیسنه بودرلو علاقه لربدن مستغنی اولاماز. ماضینک بو رابطه لریله باغلی اولمق
 بر ضرورتدر. بزده ایسه اک حیاتی بر احتیاجا جدر. معنوی قدرتلر مزه واقف اولمق و او قدرت لربک
 منبملربدن اعتماد نفس آلمق احتیاجنده یز. حیاتک هر صفحه سی بزه کوستیریکه شوره مستدیر
 اعتماد نفس، هر زمان اک بو پوک اثر لربک والدی اولمشدر. تأیید ایده لم که فنی و تجربی اصوللر دائره
 سنده بر کورد تاریخی نک وجوب وجودینی بوتون شدتیه اخطسار ایدن زمان آرتق یزی کریده
 بر اتمشدر. بو سطرلری بازارکن عزیز و فداکار همشهر من سید حسین حزنی افندی بی خاطر لایورز
 یاز مقدمه اولدینی بر قاج جلدک کورد تاریخک جلد اولنی ایشاجله کوردک، شرق لسانلر نده کی بر جوق
 آثار تاریخیه دن استفاده ایدیلرک یازیلان بو قیمتدار کوردجه تاریخ، هر متریتندن قطع نظر، یکی
 عهدک کورد تاریخچیلکی وادیسنده ایلیک اثر اولمق اعتبار یله، اهمیت مخصوصه بی جائزدر.
 سید حزنی افندی بو تاریخی ایله کورد اتب. اهنک اک مکمل آبدن سنی رکن ایتمش
 بولونیور. شبهه سز، تاریخچیلکمز کتدکجه یگی، کتدکجه مترقی

له‌اعضای مجلس اعیان جناب مولود پاشا مخاص
مخلص و وطن پرور مات عربیه . له
مکتب حربیه در جووه .

سه‌اؤده الوطنی الباسل مولود پاشا مخاص عضو
مجلس الاعیان المحترم

مبعوث بغداد جناب الشیخ محمد رضا الشیبی
ذاتی یکی بزرگوار وادیده، وزیر معارف بوله‌سر
مسئله‌ی نه‌وت ا-تعفای کرد . له‌اجله‌ جعفری‌یان

وارکان عراقه

مهالی الادیب، الوطنی الکبیر الشیخ محمد رضا
الشیبئی وزیر المعارف سابقا وناوب بغدادرفی
البرلمان العراقی

مهالی الشیخ صالح بك باش اعیان العبابی عضو مجلس الاعیان المحترم
له اعضای مجلس اعیان باش اعیان زاده جناب الشیخ صالح بك، له خاندان عبابی و اشراف بصره په

خطوه لرله ایلیه حک و غایه خیالیه مزاولان کورد تاریخی کوزل مرکز اوکنده بولا جاغمز کون کله جک در فقط نه اولسه سید حزنی افندی حضر تکر بنک بو آری کورد کتبخانه سنک باشنده معزز بر الماس کبی متمادیا پارلا یوب دورا حتی و طونجین بر قصیده کی مؤلفنک ملتته عشق بلندی و ملتک مؤلفه شکران لایزانی انشاد ایدوب کیده جک در. سید فاضلی بو اثر کز بندن دولای نه قدر تبریک و کندیسنه نه قدر تشکر ایتسه ک آزدر بونکله برابر، تاریخمزه بورجلی اولدیغمز خدمت، سید حزنی افندی نک آری ایلدیتمش دکدر. «تاریخ لرینی بیلیمه یین ملتک منقرض اولورلر» قاعده سی (بابل) ک تاجدار معهودینه کورنن آتشدن یازی کبی بزی رؤیا مزده ده مضطرب ایتمه لیدر. هر صلا حیت صاحبی کوردی، کوردناریخنک اکانه دعوت ایدیوروز

(تاریخ) مز ملتک او یانمش روحنده هیچ شبهه سز، اعتلایه دوغرو یکی بر جمله شوق، یکی بر شاعره او یاندر احق در.
(کورد تاریخ) ی کورد ماضیسی ایچون یالکیز بر معکس دکل، اصل کورد استقبالی یاراناجق بر کواش اولا جقدر.

جوغرافیا مزه کلنجه: ایچنده باریندیغمز مسکنک تقسیماتی ترتیباتی، صیجاغه، صولوغه، روزکاره، تاثیرات طبیعیه به درجه مقاومتی بلمک، باغچه سندن، طوپراغندن وسائر مشتملاتدن امکان و صورت استفادینی آکلامق نه ایسه بر ملت ایچون جوغرافیا نی اوکره نمک داهانک چوق مهم بر ایشدر. کوردلرک نره لرده ساکن اولدیغنی، اراضینک زراعت، صنعت، و معادن وسائر کبی بر چوق و جووه ایله کندیسنه نه قابیت لر عرض ایتدیکنی، مدینتک مادی احتیاجاتی نه راده به قدر استیفایه قدرتی حائل بولندیغنی، کوردستان دینلین بر قسم انسانلر ملجایی نک اوستنده، آلتنده، هواسنده منابع و قوای طبیعیه نک نه حالده اولدیغنی، بونلرک نه طرزده استخدام ایدیله بیله جکی، کورد دینلین جامعه بشریه نک تجارت، صنعت، زراعت، اجتماعیات .. جهلرندن نه منظره عرض ایتدیکنی، قومشولریله دیگر ملتله اولان مختلف مناسباتی مملکتک احتوا ایتدیگی آثار عتیقه، مبانی قدیمه، معابد دینی کبی ثروت لریک اسکی ویگی وضعیت لرینی، وطنک خصوصیت لرینی بائیمه طوپراقلره و زمره لره نظراً قوت وضعف تشکیل ایدن طرفلرینی، تشکیلات عمومیه به بیرله جک استقامتی ... کوردستان موجودیتک حقیقی مؤداسنی ملت آنجاق جوغرافیا ایله اوکره نه یاپرو اوکره نه بیلیر. جوغرافیا مختلف شبهه لر یله مملکتک حقیقی، صحیح بر فوطوغرافیس کی کوز مرکز اوکنده بزه رهبرلک ایده جکدر.

تاریخنک وارغندن ناصلسه جوغرافیا مرکز حدود و شمولنده ده اوله نی خبرز. بوکون دینساده جوغرافیا، معظم اشتغالاته صحنه اولان بر شعبه علم در. هر طرفده ملی و بین الملل نیجه — عمومی معنا

ایله - جغرافیا جهمیتلری فوق الارض، تحت الارض اسکی بیگی، ذی روح و غیر ذی روح بوتون موجوداتی ک حقیق
تفرعانه قدر، اولدینی کبی انسانیتک معارفنه مال ایتک حماسیله چیرنمقدمه در. بز بومساعی یه اشتراک ایده جک
حاده دکلمه کده او مساعیدن و ثمراتندن استفادیه محتاج واستفاده ایله مکلفز. کوردکنجلیکی بواحتیاجی
ابی کورمش و آلتی، یدی سنه اول کورد جوغرافیا سنک اساسی اولاجاق تشبث لره بر اصول دائره
سنده کیر یشمش ایدی. بر باشلا نغیج اولق اوزره کورد جوغرافیا سنک عصری معلوماتی طبع وتوزیع
ایدیلن سؤال ورقه لری واسطه سیله جمع ایتک تشبثک اساسی تشکیل ایدیوردی. بوایشی اداره وتعقیب
ایدن (ژین) غرته سی اداره خانه سنده جوغرافیا مرکز عناصر ابتدایی سی طوبلاشمش اولیور ایدی.
جوغرافیا مرکز بوضورتله اوزرنده ایجه جایشلمش بر زمینی واردیمکدر. واقعا، بر جوغرافیا داها
باشقه بر شی در، وداها باشقه مساعی بی مستلزم تبدیلر ثمره سیدر، اویله تبدیلر که دوروب دیکله نمه مک
اونلرک شاتدنددر. لکن اولکی طرزده، داها منتظم بر تشکیلات ایله چالیشمق فائده سزر اصول ده
دکدر. بالخاصه کورد وطنی ایله علاقه بی کورد وطنداشلی آراسنده تعمیم ایتک کبی
بر مهم فائده سی وارددر. هر معلوم، هر منور، هر علم وتبع آدمی، حتی هر عقلی باشنده وطنداش
هر بو لوندینی محله بر جوغرافیا ایچون چوق لزوملی معلوماتی ابی، صحیح بر کوروش ایله طوبلایوب
(جوغرافیا) ایله اشتغالی ایش ایدینن بر هیئت تودیع ایدرسه وطنمکز داها آرزومنه، فقط زمانه
کوره داها مکمل بر جوغرافیا سنه نمل اتلمش اولور. بونی یاپاچاق آداملر اولوب اولماماسی بر مسئله
دیگردر. اصل مسئله شودر که بر تاریخ و جوغرافیا یاقدمه کی حیاتی ضرورت آرتق تقدیر ایدله ایدر.
تاریخ کبی جوغرافیا فایده تریه ملیه مرکز بر مهم عاملی، نفسمزه و قدرتمزه وقوف واعتمادک بر منبعی در.
تاریخ معنوی قدرتمزه، جوغرافیا (بوتون شعباتیه) مادی قدرتمزه بزی اینا ندیریر.
فیکرمزجه لسانمزی ملیتمکز روحی مرتبه سنده طوتارو اونک انکشافنه عائد مساعی بی بر عبادت
کبی طایر سق بوندن صوکر حیاتی بر احتیاج ایله محتاج اولدغمز ایکی شی، تاریخ و جوغرافیا ساحه لرنده
کی مساعی کلیر. تاریخ و جوغرافیا، ملتزده کی قابلیت اعتلای آلایلدیکه تکمل ایتدیره رک مدیت سماسنده
یوکسلته جک ایکی قاناک کبی اعتنایه لایق در. بری ملتی کندی کندی، دیکری ملتی باشقه لرینه طایتمق
وایناندرمق ... ایشته بوایکی اثرک آنا هر فخری ...

ملنک حیاتی، بوایکی احتیاجک تطمین ایدلدیکی کون بوسبوتون باشقه، مشعشع بر انقلابه مظهر
اولاجق در، بوکا ایمانمز قویدر.

وانلی

م. سلیم